

האם איבדה דרום אפריקה את הצפון?

ג'יימס קירצ'יק

בספטמבר 2006, זמן קצר לאחר מלחמת לבנון השנייה, פרסם רוני קסריֶלס, שר המודיעין של דרום אפריקה, מאמר בשבועון מ״ל אנד גארדיאן, שבו הוקיע במילים חריפות את ה״תוקפנות״ הישראלית והציג אותה כחלק מן האסטרטגיה הניאו־שמרנית של ממשל בוש, החותרת ״לחנוק את הציר של חיזבאללה, חמאס, סוריה ואיראן״. דבריו לא עוררו הדים כלשהם בתקשורת הדרום אפריקנית, ואף התקשורת העולמית לא הביעה עניין מיוחד בהם. אלא שהתבטאויותיו של קסריֶלס פורסמו ימים ספורים לאחר שממשלת דרום אפריקה אירחה בחום את שר החוץ האיראני והביעה תמיכה בחתירתה של ארצו להעשרת אורניום – למרות שבסוף אותו חודש, ב־31 באוגוסט, פג המועד האחרון שהציבה מועצת הביטחון של האו״ם בפני איראן להקפאת תכנית הגרעין שלה.

היחסים החמימים שמקיימת דרום אפריקה עם משטרים רודניים אינם בגדר התפתחות חדשה, אך עד לאחרונה נהגה התקשורת להעלים מהם עין (בדומה, אגב, להימנעותה מעיסוק בשיעור הפשיעה במדינה, שעלה בשנים האחרונות באופן מסחרר). הסיבה להתעלמות זו נעוצה, קרוב לוודאי, בחשש שכל אירוע חדשותי שלילי בנוגע לדרום אפריקה מחבל בנראטיב הפופולרי והמנחם אשר

ליווה את יציאתה של המדינה ממשטר האפרטהייד. ואכן, העובדה שמדינה אשר התייסרה שנים רבות כל כך תחת עולה של הפרדה גזעית אלימה הצליחה להפוך עצמה לדמוקרטיה מתפקדת בעלת כלכלה איתנה – ובה בעת להימנע ממרחץ הדמים שרבים חששו מפניו – מצטיירת בעיני רבים כפלא אמיתי. אך מדיניות החוץ של המשטר החדש מצביעה על מגמה שונה. דרום אפריקה, שהיא, ללא ספק, המדינה היציבה, החזקה, והפורייה ביותר באפריקה שמדרום לסהרה, מתקרבת, כך נראה, אל מחנה המדינות האנטי-מערביות, שבו ניתן למצוא גם את איראן, צפון קוראה, קובה וונצואלה. את ההצדקה למדיניות זו שואב הקונגרס הלאומי האפריקני, מפלגת השלטון במדינה, מתרומתו ההיסטורית למאבק בדיכוי הגזעי. ככזה, הוא מתיימר להיות בעל המונופול על המוסר, ומאשים את מבקריו בגזענות, בנהייה עיוורת אחר ארצות-הברית או בסנגוריה על משטר האפרטהייד.

במאמר שכתב ב-1993 עבור כתב העת פורין אפירס הכריז נלסון מנדלה, ערב שינוי המשטר בארצו, ש"יחסי החוץ העתידיים של דרום אפריקה יושתתו על אמונתנו כי ההגנה על זכויות האדם היא שצריכה לעמוד ביסוד היחסים הבינלאומיים". למנדלה הייתה סיבה טובה לנסות לשפר את דימויה הבינלאומי של ארצו: משטר האפרטהייד של דרום אפריקה יצר אי-יציבות ניכרת באזור, מאחר שהיה מעורב בפעילות טרוריסטית נגד יריביו וביצע פשיטות לתוך שטחן של כמה מ"מדינות החזית" השחורות. רבים קיוו, אפוא, שחילופי השלטון יהפכו את דרום אפריקה למופת של ממשל תקין ומנהיגות אחראית עבור היבשת כולה. למרבה הצער, זמן קצר לאחר שחרורו מן הכלא החל מנדלה עצמו להתרועע עם עריצים כדוגמת פידל קסטרו ("יחי החבר פידל קסטרו!" אמר בעצרת בהוואנה ב-1991), מועמר קדאפי (הרודן הלובי שאותו ביקר ב-1997 למרות מחאות אמריקניות, ושכלפיו חש, לדבריו, "אחוות מנהיגים"), ויאסר ערפאת ("חבר לנשק"). מנדלה רחש אהדה לאישים הללו כיוון שתמכו בקונגרס הלאומי האפריקני בשעותיו הקשות. העובדה שקובה, לוב ואש"ף נקטו שיטות טרוריסטיות ונהגו במבקריהם בדומה למשטר האפרטהייד הטרידה אותו פחות. קרבתו של מנדלה לרודנים אינה צביעות גרידא, אלא בגידה של ממש בעקרונות שבשמש נמק בכלא במשך עשרים ושבע שנים, אולם היא עדיין חמורה פחות מן הגיבוי השיטתי שמעניקים יורשיו בקונגרס הלאומי האפריקני למאבק האסטרטגי נגד המערב.

הדוגמה הבולטת ביותר לבגידתה של מפלגת השלטון הדרום אפריקנית בסדר היום של זכויות האדם היא יחסה לשכנתה מצפון, זימבבואה. מאז החל בהפקעה האלימה של חוות בבעלות לבנה בשנת 2000, הביא נשיא זימבבואה, רוברט מוג'בה, להידרדרות החריפה ביותר של מדינת לאום מודרנית. זימבבואה, לפני "התכשיט של אפריקה", הייתה מדינה אמידה יחסית שתושביה נהנו מתוחלת חיים גבוהה, מיצוא מזון בהיקפים גדולים ומשיעור ידיעת קרוא וכתוב גבוה יחסית. כיום סובלים אזרחיה מרעב המוני ומדיכוי פוליטי נרחב ותוחלת החיים בה היא מן הנמוכות בעולם. לפני ארבע שנים, כשתהליך קריסתה של זימבבואה היה בעיצומו, סבר הנשיא ג'ורג' בוש כי תאבד מִפְּקִי, נשיא דרום אפריקה, יוכל לסייע בבלימת גלישתה של שכנתו הצפונית אל התהום. בחודש מרס 2003 חזר האיחוד האפריקני ואישר את תמיכתו במינוי של מבקי למתווך שלום עבור המדינה השכנה. אולם ממשלת דרום אפריקה הכזיבה: מפלגת הקונגרס הלאומי, שתפסה את מוגבה כגיבור מאבק השחרור נגד הקולוניאליזם הלבן, מיאנה לנקוט פעולה כלשהי להגבלת שלטונו העריץ – לא כל שכן לחתור להפלתו. כדי להוסיף חטא על פשע, דרום אפריקה מחזקת את מוגבה באופן פעיל באמצעות ברית צבאית רשמית וגיבוי דיפלומטי. אפשר להבין אפוא מדוע בחר טוני ליאון, מנהיג 'הברית הדמוקרטית של דרום אפריקה', מפלגת האופוזיציה הגדולה ביותר, להזכיר את שנות הדיכוי של שלטון האפרטהייד כדי להדגיש את אבדן הדרך של ארצו בכל הקשור למדיניותה כלפי זימבבואה. במרס השנה הוא כינה את קשריה הטובים של דרום אפריקה עם משטרו של מוגבה "עלבון לזכרם של קרבנות שרפוּוֹל" – אותם שישים ותשעה אזרחים שחורים שנהרגו בידי כוחות הביטחון בעצרת נגד האפרטהייד ב־1960, אירוע שהצית את ההתנגדות המזוינת של הקונגרס הלאומי האפריקני לשלטון הלבן.

בינואר 2007 קיבלה דרום אפריקה מושב זמני (בן שנתיים) במועצת הביטחון של האו"ם, מעמד שהפנה את אור הזרקורים אל מדיניות החוץ המפוקפקת שלה. לאור קרבתה לזימבבואה והשפעתה עליה, יכולה הייתה דרום אפריקה, שהתיימרה לייצג את המדינות הבלתי מפותחות והמתפתחות, לנצל את חברותה במועצת הביטחון ולזכות בהערכה בינלאומית לו פעלה להגברת המודעות למעשי העוול המתרחשים אצל שכנתה מצפון. מוגבה היה מתקשה לספק צידוק נוח למעשיו נוכח גינוי המגיע מדרום אפריקה; רק בחודש מרס האחרון הוא דיכא באלימות מפגש תפילה ציבורי, וסוכני ממשלו הכו את מנהיג האופוזיציה, מורגן צ'אנג'י, וגרמו לשברים בגולגולתו. ואולם, השגריר הדרום

אפריקני באו"ם רק שב ואמר כי ממשלתו סבורה שזימבבואה הנה בעיה מקומית שאת פתרונה מוטב להותיר בידי מוגבה ומפלגת האופוזיציה במדינתו. דרום אפריקה התמידה בהתנגדותה לניסיונות להביא את העניין בפני האו"ם, וביכרה את נתיב "הדיפלומטיה השקטה".

גם בהזדמנויות אחרות נרתעה דרום אפריקה מנשיאת דגל זכויות האדם באו"ם, מתוך חשש כי תיתפס כתומכת במעצמות המערב. כך נהגה גם בשעת ההצבעה במועצת הביטחון בינואר השנה בעניין החונטה הצבאית בבורמה. החלטת האו"ם באותה סוגיה קראה לשחרורם של כל האסירים הפוליטיים, לפתיחה בתהליך של פיוס לאומי (בדומה לזה אשר התרחש בדרום אפריקה) ולהפסקת הפגיעה בזכויות האדם. דרום אפריקה הצביעה נגד ההחלטה, יחד עם סין, שותפת הסחר הגדולה שלה, ועם רוסיה. צעד זה קומם אפילו את הארכיבישוף דזמונד טוטו, אשר הצהיר שהצבעתה של ארצו בסוגיה הייתה בבחינת "בגידה בעברנו הנאצל". דרום אפריקה הסתפקה רק בהמלצה שעניינה של בורמה יועבר לדיון במועצת זכויות האדם – מוסד קיקיוני שלהחלטותיו אין משקל של ממש.

הקונגרס הלאומי האפריקני הקפיד גם לחזק את קשריו עם העולם הערבי באמצעות נקיטת קו אנטי-אמריקני במפגיע. מפלגת השלטון הדרום אפריקנית התנגדה, בשעתו, להטלת סנקציות על עיראק של סדאם חוסיין. היא אף פקקה בחוקיות ההחלטה לקבוע אזורים אסורים בטיסה, החלטה שאותה אכפו האמריקנים והבריטים כדי להגן על המיעוט הכורדי ועל השיעים בדרום המדינה מפני רצח עם. לפני פרוץ מלחמת המפרץ השנייה נפגש סגן שר החוץ הדרום אפריקני עזיז פֶּהֶאד עם סדאם חוסיין בבגדד והעביר לו מכתב מנשיא דרום אפריקה, מבקי, אשר "הביע את הזדהותו עם עיראק". אותו פהאד לא היסס לצאת בהצהרות הקובעות כי ארצות-הברית היא האחראית ליצירת "סביבה נפיצה, מסוכנת ובלתי צפויה" בפוליטיקה העולמית. בכירים אחרים בקונגרס הלאומי האפריקני הביעו עמדות אנטי-מערביות דומות. מעט לפני תחילת המלחמה הכריז מזכ"ל המפלגה ש"כיוון שהתברכנו בעושר של מחצבים, אם לא נעצור היום את הפעולה החד-צדדית המתגבשת נגד עיראק, מחר הם יפעלו נגדנו". שנה לפני כן ציטט הגורדיאן את שרת הבריאות הדרום אפריקנית, אשר טענה כי ארצה אינה יכולה להרשות לעצמה מימון תרופות נגד מחלת האיידס, משום שמשאביה מופנים, בין היתר, לרכישת צוללות לשם התגוננות מפני מדינות כמו ארצות-הברית (מאוחר יותר הכחישה השרה שאמרה את הדברים).

הקו האנטי־מערבי של דרום אפריקה בא לידי ביטוי מובהק בעמדתה האוהדת כלפי ארגוני הגרילה והטרור הנלחמים בישראל, שאותה היא משווה לאחת למשטר האפרטהייד. ביוני 2003 נפגש פהאד עם נציגי החיזבאללה והעניק לארגון לגיטימציה באמרו כי יש "להבחין ברורות... בין טרור ובין מאבק לגיטימי לשחרור". ביוני 2007 הוציא הקונגרס הלאומי האפריקני אלפים לרחובות קייפטאון להפגנת המונים לשם הזדהות עם מאבקו של העם הפלסטיני ב"אפרטהייד" הישראלי. באותה רוח, קיימה דרום אפריקה מגעים עם ממשלת החמאס בעזה ואף הזמינה את העומד בראשה, איסמעאיל הנייה, לערוך בה ביקור רשמי, תוך שהיא מערערת בכך במתכוון ובגלוי את המאמצים הבינלאומיים לבודד ולהחליש את ארגון הטרור.

אבל אם יש היבט אחד במדיניות החוץ של דרום אפריקה אשר צריך להדליק נורת אזהרה אדומה בקרב הקהילה הבינלאומית, הרי זו תמיכתה ההולכת ומתחזקת בשאיפות הגרעין של איראן. ארצות־הברית אכן הביעה דאגה בנושא: בתגובה לביקורו של שר החוץ האיראני בדרום אפריקה באוגוסט 2006, שיגרה ארצות־הברית לפְּטוריה את נציגה הקבוע בסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית בתקווה לשכנעה לנקוט קו נוקשה יותר מול טהרן. לאור טבעם המורכב של יחסי דרום אפריקה וארצות־הברית – שעליהם מעיבה העובדה שזו האחרונה לא סייעה למאמצים להפיל את משטר האפרטהייד – אין זה מפתיע כי הנציג האמריקני גרגורי שולט ניסה לקנות את לבם של מארחיו תוך שימוש בשפה עתירת מחמאות מופרזות: "הדוגמה שמציבה דרום אפריקה ומנהיגותה מציבות אתכם בעמדה המאפשרת לכם לעזור למנהיגי איראן לחשוב היטב על עתידה של ארצם ולשקול שני מודלים שונים: הראשון, זה של צפון קוריאא – מדינה מזוינת בנשק גרעיני אך מרוששת ומבודדת; השני, זה של דרום אפריקה – נקייה מנשק גרעיני, אבל בטוחה, דינמית ומוערכת באזורכם ובעולם. הבחירה צריכה להיות ברורה. ביכולתכם לעזור למנהיגי איראן להפעיל את השיקול הנכון". ועם זאת, למרות ההפצרות הללו, דרום אפריקה ממשיכה לטעון כי לאיראן זכות "בלתי מעורערת" לפתח תכנית גרעין למטרות "אזרחיות". שגרירה באו"ם הבהיר לאחרונה בדברים שאמר לסנדר" טיימס של דרום אפריקה כי "אנחנו... נגן על זכותן של מדינות לפתח טכנולוגיה גרעינית לשימושים אזרחיים, כדוגמת איראן, למשל".

יחסה האוהד של דרום אפריקה לאיראן הלך והתחמם ככל שהפכה בעצמה לשחקנית בעלת חשיבות בזירה העולמית. בחודש מרס השנה ניסתה דרום אפריקה, בתפקידה כנשיאה הזמנית של מועצת הביטחון באותה עת, לבלום את הטלתן של סנקציות חדשות על איראן בגין הפרת התנאים שהעמידה לה הסוכנות לאנרגיה אטומית. הסנקציות, שהוצעו בהסכמה יוצאת דופן בין ארצות־הברית, סין, רוסיה, צרפת, בריטניה וגרמניה, כללו אמברגו על מכירת נשק והקפאת נכסים. דרום אפריקה ביקשה להסיר מן ההחלטה את שני צעדי הענישה, או לפחות לדחותם עד לאחר "פסק זמן" בן תשעים יום. אף שחמש המעצמות בעלות זכות הווטו במועצת הביטחון דחו את ההצעות האלה, אמר שגריר צרפת באו"ם לסוכנות הידיעות אֵי־פי שתמרונה הדיפלומטיים של דרום אפריקה בכל זאת "כרסמו בהחלטה במידה רבה".

מדיניות זו נובעת, בחלקה, ממניעים כלכליים; איראן הרי מספקת כמעט מחצית מצורכי האנרגיה של דרום אפריקה. זאת ועוד: לפני כשנתיים טענו האיראנים כי נפתח משא ומתן בינם ובין דרום אפריקה על אספקת אורניום גולמי למטרות העשרה, טענה שהוכחשה מאוחר יותר בידי ממשלת פרטוריה. ואולם, הקרבה בין שתי המדינות אינה מושתתת אך ורק על יחסי סחר. בדרום אפריקה החלו לאחרונה דיונים פנימיים בשאלה האם לחדש את תכנית העשרת האורניום "למטרות אזרחיות". ממשלת דרום אפריקה חוששת אולי שתואשם בצביעות אם תדרוש פיקוח קפדני יותר על הפעילות האיראנית בתחום, בעוד שהיא עצמה עמלה על תכנית העשרה משלה. אלא שקיים הבדל מהותי בין איראן לדרום אפריקה בהקשר הזה. שאלת הפיקוח על נשק גרעיני נוגעת במישרין במידת השקיפות ובכוונותיהן של המדינות העוסקות בפיתוח גרעיני. בעוד שאיש אינו מאמין באמת כי דרום אפריקה, שעל פי רוב הנה חברה שוחרת שלום בקהילה הבינלאומית, תעשיר אורניום למטרות מלחמה, או שתסַפֵּל פיקוח חיצוני כלשהו על מתקניה, קשה לומר דברים דומים על איראן, מדינה תומכת טרור השואפת לבסס את מעמדה כמעצמה אזורית. הסטאר של יוהנסבורג פנה לאחרונה לממשלת דרום אפריקה במאמר מערכת ויָעַץ לה "לרדת מהגדר ולבחור צד". בכל הנוגע לאיראן, מדינה דמוקרטית כדרום אפריקה צריכה לדעת באיזה צד לבחור.

אחד הכוחות המניעים המרכזיים מאחורי משחקי הכוח של דרום אפריקה בזירה העולמית הוא רוני קסרילס, שר המודיעין היהודי של דרום אפריקה. קסרילס הוא מוותיקי המאבק באפרטהייד. הוא ברח מדרום אפריקה בגיל עשרים וחמש והעביר עשרים ושבע שנים בגלות בתפקידים שונים במסגרת הזרוע הצבאית של הקונגרס הלאומי האפריקני. רובם הגדול של יהודי דרום אפריקה, הספונים לבטח בקרב הקהילה הלבנה והמיוחסת, לא תרמו רבות למלחמה באפרטהייד. בניגוד להם, קסרילס היה אחד מאותם יהודים (במספר גדול בהרבה ביחס לשיעורם באוכלוסייה) אשר השתתפו באורח פעיל בהתנגדות לשלטון הגזעני.

העמדה האנטי-מערבית של קסרילס נובעת ישירות מהשקפת עולמו הקומוניסטית. בדומה לחברים אחרים של המפלגה הקומוניסטית בדרום אפריקה, אשר הוזנקו לעמדות כוח בעוד מולדתם האידיאולוגית קורסת, לקסרילס אין שום הרהורי חרטה לגבי הזדהותו עם העריצות האדומה. באוטוביוגרפיה עתירת השבחים העצמיים, חמוש ומסוכן, הוא כותב ש"היו אשר יהיו החסרונות והכשלים, אני משוכנע שהאנושות עוד תביט לאחור אל ההישגים הסובייטיים ותמצא בהם מקור להשראה עמוקה". את האשם לנפילת הגוש הסובייטי הוא תולה באותם מנהיגים שסבלו מ"אבדן גורלי של ביטחון וכוח רצון", וכותב בהערצה על צ'ה גווארה ועל "גיבורים קומוניסטים אחרים".

קסרילס הוא גם אנטי-ציוני קולני ומבקר התקיף ביותר של ישראל בדרום אפריקה. בדומה לבכירים אחרים בקונגרס הלאומי האפריקני, אף הוא מאמין, ככל הנראה, שכוונותיה של איראן שפירות בתכלית, וכי ישראל היא האחראית המרכזית לתוקפנות ולאי-היציבות באזור. במאמר שפרסם בספטמבר 2006 בשבועון מ"ייל אנד גרדיאן קבע קסרילס, בנוגע לישראל, כי "עלינו לקרוא לרוצחי תינוקות בשמם, וכי לאלה העושים שימוש בשיטות המזכירות את הנאצים יש לומר שהם מתנהגים כמו נאצים". מאמר זה פורסם ימים ספורים בלבד לפני שקסרילס הגיע לטהרן כדי לחזק את ידי החיזבאללה. כמה חודשים לפני כן חתם קסרילס על מודעה שפרסמו כשבעים יהודים דרום אפריקנים בכמה מעיתוני המדינה, ובה הכריזו כי "תמיכה יהודית בתוקפנות הישראלית הורגת את האנושות". שלא במפתיע, קסרילס תומך בחרם על ישראל שאותה הוא רואה כ"מדינת אפרטהייד", ומצדד בפתרון של מדינה דו-לאומית אשר יסתום את הגולל על הריבונות היהודית. עמדתו של קסרילס בנושא ישראל נעשתה כה

בוטה ותוקפנית שהלן סוזמן, יהודייה חילונית אשר כיהנה במשך שלושים ושש שנים כחברת פרלמנט, ושנודעה כמתנגדת עקבית לאפרטהייד, כתבה ש"לא רק יהודים דתיים מתנגדים להאשמותיו של קסרילס. הבעיה נעוצה באנטישמיות שהוא מטפח בהכרזותיו". במאי השנה, בעקבות ההזמנה הרשמית שהעביר קסרילס לאיסמעיל הנייה לבקר בדרום אפריקה, פרסם ועד שליחי הקהילות היהודיות במדינה הודעה שקבעה כי "תמיכה בארגון שאמנת היסוד שלו מתארת את העם היהודי כאויבה המרושע של האנושות והקוראת להשמדתו המוחלטת, סותרת את האידיאלים של דרום אפריקה ושל מפלגת השלטון שלה".

ג'ואל פולק, סטודנט למשפטים מאוניברסיטת הרווארד, ששימש ככותב נאומים עבור "הברית הדמוקרטית" – מפלגת האופוזיציה הדרום אפריקנית – עשוי להיחשב לבר־סמכא בענייני קסרילס, כיוון שכתב את עבודת התזה שלו על יחסיו של האיש עם הקהילה היהודית בדרום אפריקה, המונה היום בין שבעים אלף לשמונים אלף איש. לטענתו של פולק, לא דעותיו הקיצוניות של קסרילס הן שמרגיזות כל כך את יהודי דרום אפריקה, אלא הדרך שבה הוא בוחר לקדמן. "לקסרילס, בניגוד לטוני ג'ודט [אינטלקטואל יהודי-בריטי אנטי-ישראלי], יש כוח פוליטי", אמר לי. הוא הסביר שמתקפותיו של קסרילס על ישראל – ועל יהודי דרום אפריקה, בגין "שיתוף הפעולה" שלהם עם "פשעי המלחמה" של המדינה היהודית – מזכירות את האזהרות המפורשות למדיי שהשמיע ראש הממשלה הנדריק פֶּרוּוּרט כלפי היהודים בתחילת שנות השישים. פרוורט הזהיר כי תמיכה יהודית במפלגה הפרוגרסיבית, שהתנגדה לאפרטהייד, עלולה לעורר גל של אנטישמיות בגיבוי ממשלתי. לדברי פולק, אין ספק שקסרילס מאמין בדברים שהוא אומר על ישראל, דברים הנובעים, בין היתר, מדבקותו הנחרצת בקומוניזם. הוא עושה שימוש ציני ביהדותו – שאותה הוא מזכיר לעתים רחוקות בלבד, ורק אגב ביקורת על ישראל – כדי לשאת חן בעיני הקונגרס הלאומי האפריקני, שעבורו עולם המושגים המיושן של האימפריאליזם טרם יצא מן האפנה. קסרילס "יודע שבתור שר לבן בקבינט לאומני-גזעי ביותר, הוא פגיע מאוד", מסכם פולק. רדיפה פומבית כזו של קהילת המיעוט הזעירה-יחסית שאליה הוא משתייך, לכאורה, מאפשרת אפוא לקסרילס להוכיח את נאמנותו השמאלנית לאלטיה של הקונגרס הלאומי האפריקני. אם לשפוט על פי קידומו בתוך המפלגה – לפני שהחל לכהן כשר המודיעין ב־2004, היה קסרילס שר לענייני מים ויערות – הרי שמפלגת השלטון בהחלט רווה נחת ממתקפותיו של הפוליטיקאי הבכיר על ישראל.

רבים עשויים לפטור את קסרילס כתמהוני בלתי מזיק, בן לדור שעבר זמנו. ברם, בתור שר המודיעין, יש לקסרילס תפקיד מכריע בעיצוב עמדתה של דרום אפריקה כלפי האיום הגרעיני האיראני. כפי שמציין פולק, "דרום אפריקה היא היום המדינה היחידה בעולם הדמוקרטי, חוץ מוונצואלה אולי, אשר מעניקה לאיראן גיבוי גורף". לקסרילס גם חלק חשוב בדרך טיפולה של דרום אפריקה בבעיית זימבבואה. באביב 2005, מעט לאחר שמוגבה עקר מבתיים שבע מאות אלף מאזרחיה העניים ביותר של מדינתו – בצעד שהזכיר את העברתם הכפויה של שחורים עניים אל בנטוסטנים צחיחים בידי משטר האפרטהייד – חתם קסרילס על הסכם צבאי עם זימבבואה, והכריז כי "מאבקי השחרור של ארצות דרום אפריקה והדם שנשפך למען המטרה המשותפת... העניקו תוקף לשיתוף הפעולה שלנו בדרך לפיתוחן של מדינותינו".

הסיבה לכך שמפלגת השלטון בדרום אפריקה נוהגת בעריצי העולם בכפפות של משי קשורה, ללא ספק, בחשדנות ההיסטורית של הנהגתה הנוכחית כלפי המערב, המגיעה לעתים עד כדי עוינות של ממש. עמדה זו התחזקה בשנות המלחמה הקרה, כשברית-המועצות העניקה תמיכה לקונגרס הלאומי האפריקני ותקפה בחריפות את ארצות-הברית ואת בריטניה על שקיימו קשרים חמימים עם משטר האפרטהייד. יש לציין שהקונגרס הלאומי האפריקני אינו שולט כיום במדינה לבדו אלא כחלק מן "הברית התלת-מפלגתית", ששותפות בה ועידת האיגודים המקצועיים של דרום אפריקה והמפלגה הקומוניסטית. ברית זו נכרתה בתחילת שנות התשעים, אחרי שממשלת האפרטהייד התירה את פעילותן של תנועות האופוזיציה הללו. חלק גדול מן הבעיה נעוץ במבנה פוליטי זה.

לזכותו של האגף השמאלי בקונגרס הלאומי האפריקני ייאמר כי היה למבקר הפנימי העיקש ביותר של מדיניות הממשלה בנושא זימבבואה (בעיקר משום שמוגבה ריסק את האיגודים המקצועיים בארצו). ואף על פי כן, אידיאולוגיה "אנטי-אימפריאליסטית" אנכרוניסטית עדיין ממלאת את ראשיהם של מחזיקי העמדות הבכירות במפלגה. בכירים רבים מפגינים פרנויה של ממש ביחס למערב, ומאשימים אותו, בין היתר, באחריות למגיפת האיידס המשתוללת ביבשת. גם בעלות בריתו של הקונגרס הלאומי – ועידת האיגודים המקצועיים והמפלגה הקומוניסטית – מחזיקות בעמדות אנטי-מערביות ואנטי-ישראליות

מובהקות. יתר על כן, אף שהקונגרס הלאומי האפריקני תמך במדיניות מקרו-כלכלית ליברלית – לשמחתם של בעלי עסקים מקומיים ובינלאומיים כאחד – מדיניות זו נבעה בראש ובראשונה מצורך כלכלי ולא דווקא ממחויבות אידיאולוגית לשוק חופשי.

הקונגרס הלאומי האפריקני כלל תמיד פעילים קומוניסטים בין שורותיו, ואף שחברים מסוימים בו הביעו התנגדות עזה לרעיון של דיקטטורה שמאלנית, הם מעולם לא הגיעו לכדי מסה קריטית. בפועל, אותן תנועות ליברליות ופעילים שֶׁמָחו נגד הקומוניזם באותו הלהט שבו התנגדו לאפרטהייד – ובהם הסופר אלן פֶּטון, מנהיג התנועה הליברלית קצרת הימים, הלן סוזמן מן המפלגה הפרוגרסיבית והעיתונות בשפה האנגלית – הושמצו בידי אנשי המנגנון של מפלגת השלטון כסוכני אפרטהייד. כתוצאה מכך, אין בדרום אפריקה מסורת אנטי-אוטוריטרית מן הסוג המתקיים במדינות הדמוקרטיות המערביות. תחת זאת נשלט השיח הפוליטי של מנהיגי הקונגרס הלאומי האפריקני בידי שרידי תפיסות מעורפלות בדבר "התנגדות לאימפריאליזם", המצדיקים, לפעמים, תמיכה בעריצויות מן הסוג הגרוע ביותר.

כמובן, אל לה לתמונה העגומה שצוירה זה עתה לטשטש את התפקיד החיובי שמילאה דרום אפריקה בהתפתחויות מרשימות רבות ביבשת. היא ניצחה, למשל, על הפיכתו של 'הארגון למען אחדות אפריקנית' – ששנים רבות מדיי טיפח את נטיותיהן המושחתות של המדינות החברות בו – ל'איחוד האפריקני', אשר, על אף חולשתו, שלח כמה אלפי פקחי שלום לדרפור. בתור בעלת הצבא הגדול והמקצועי ביותר ביבשת, פרסה דרום אפריקה כוחות שלום גם בקונגו, בחוף השנהב ובבורונדי. למרות מגרעותיו (הרבות), מבקי מחויב לשיתוף פעולה בינלאומי ושואף להפוך את ארצו למופת של דמוקרטיה, יציבות פוליטית וחיוניות כלכלית ביבשת משוסעת ורדופת משברים.

הלך הרוח האנטי-אמריקני והאנטי-ישראלי המבעבע אל פני השטח של מדיניות החוץ הדרום אפריקנית לא נעלם מעיניו של הממסד הפוליטי והתקשורתי בארצות-הברית, אולם זה מעדיף להעלים עין מן התופעה המטרידה, המחווירה בהשוואה לאומללות האנושית הרווחת כל כך ביבשת. ארצות-הברית ובעלות בריתה ממילא אינן יכולות לעשות הרבה כדי "להעניש" את דרום אפריקה על גחמנותה; מדינות המערב זקוקות לה כגורם הגמוני

באפריקה, ובידודה של פרטוריה עלול לסכן את יְזֻמוֹתֶיהָ הרבות האחרות של ארצות־הברית באזור.

הקהילה הבינלאומית נידתה את דרום אפריקה, ובצדק, במשך עשרות שנים. עם נפילת האפרטהייד הרוויחה דרום אפריקה ביושר את הזכות הייחודית לשמש שופר עולמי לעקרונות של חירות וזכויות אדם. חבל אפוא שמפלגת השלטון שלה פועלת על פי קווי מדיניות המעלים בזיכרוננו דווקא את המסורת הפוליטית המפוקפקת שנגדה נלחמה במשך זמן רב.

ג'יימס קירצ'יק הוא עוזר לעורך הראשי של הניו יורק טיימס.